(C) ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

עם סגירת הגליון:

טור מלכא בידינו!

שכם. יחידות הצבא הרומי אשר הוקמו על ידי צבאות בר דרומא, מפקד מרכז הארץ, קיבלו פקודה מגרש לפנות את האיזור מפחד השמדה ולסגת לעבר הירדן.

טור מלכא, זה הרכס המרכזי שבהרי שומרון טוהר מכוחות האויב.

לוד, י"ח באלול ג'תתצ"ב, ס"ב לחורבן מקדשנו
שנה א' למרד

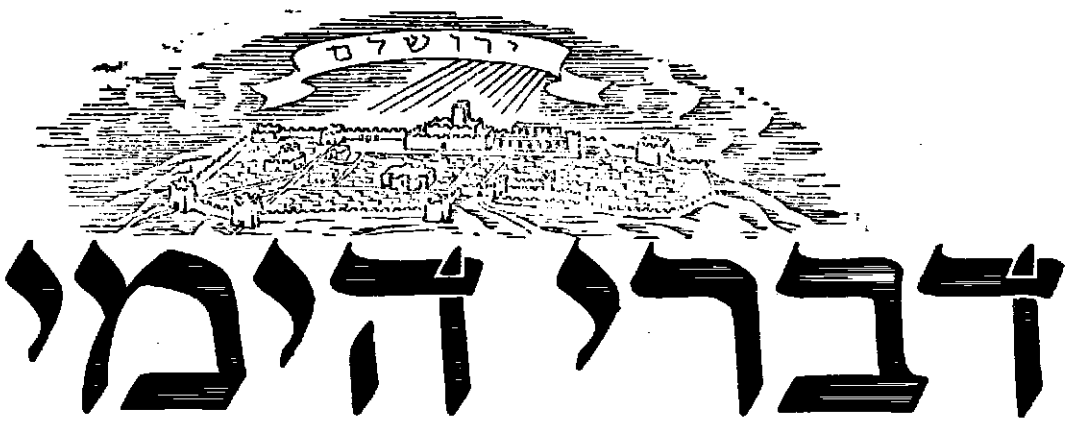

דברי הימים

חדשות העבר

גליון ל"ג בעומר (10)
CHRONICLES News of the Past September 132 C.E.

כל החומר הניתן בעתון שאוב ממקורות היסטוריים. לפי בקשת הקורא, תישלח לו רשימה ביבליוגראפית מפורטת לכל גליון, המערכת רואה בעין יפה תגובות והערות, שגיאות מי יבין, מנסתרות נקני.

רבי עקיבא מכריז:

בר־כוכבא — משיח!

— מאת סופרנו בלוד —

במושב החירום של הסנהדרין הכריז ר' עקיבא שהמצביא בר־כוכבא הוא המלך המשיח. אחרי ויכוח סוער אושרה הכרזתו של ר' עקיבא ברוב דעות מכריע — נגד שני קולות בלבד. ישב בראש ר' טרפון.

ר' עקיבא אמר בגאונו: לא בר־כוסיבא אלא בר־כוכבא יהיה שמו כי — „דרך כוכב מיעקב", בר־כוכבא הוא. הוא המלך המשיח!

לשמע דברים אלה התפרץ ר' יוחנן בן תורתה וקרא:

„עקיבא! יעלו עשבים בלחייך, ועדיין בן דוד לא בא!"

ר' יוחנן בן תורתה הוא מתלמידו של יהושע בן חנניה שהתנגד למרד ועיכב אותו כל הזמן, עד יום מותו. ר' יהושע בן חנניה קיימה מחד גיסא שיוכל להשפיע על אדריינוס בדיבורים משכנעים, ומאידך גיסא פחד מכוחה ועצמתה של רומא. זכור המשל המפורסם שלו על האריה שנתקנה עצם בגרונו וקורא מצרי בא והוציאה, וכשביקש שכר ענה לו הארי: לך והיה משתבח ואומר: נכנסתי לפי ארי בשלום ויצאתי בשלום — ואין לך שכר גדול מזה. כך — היה ר' יהושע בן חנניה אומר — דיינו שנכנסנו לאומה זו בשלום ויצאנו בשלום.

ר' עקיבא סתר בגאון תריף את טענותיה הידועות של „סיעת השלום", שהוא קרא לה „סיעת הכניעה". החכמים נתרשמו מאד מגאונו. ור' טרפון, ראש הסנהדרין קרא אליו: „עקיבא, כל הפורש ממך כפורש מן החיים!"

בגיא בין הרי יהודה, בקרבת ירושלים, נתקבלו עתונאי החוץ בפעם הראשונה ע"י המצביא היהודי המהולל בר־כוכבא.

האדם הצעיר שבה למן הרגע הראשון את לבם בקסם מן האישי.

בר־כוכבא במסיבה עם עתונאי חוץ:
„תוך ימים ספורים נהיה בירושלים!"

במסיבת־עתונאים ראשונה שנערכה אתמול במטה־בר־כוכבא, הכריז המצביא בפני עתונאי־חוץ שתוך ימים ספורים יהיה צבא ישראל בירושלים.

המצביא הוסיף שהוא מקווה כי גורל הלגיון העשירי יהיה כגורל הלגיון ה־22 שחוסל זה עתה ע"י צבא ישראל.

מנהיג

„הזמן" האלכסנדריני כותב:

„בראש המרד היהודי עומד המנהיג האגדי בר־כוסיבא. מתהלכות שמועות שהוא בוחן את גבורת חייליו המתנדבים בשתי דרכים: חלק מחייליו קטעו לעיניו כל אחד אצבע אחת מידו, וכשהכמי ישראל התנגדו להטלת מום בלוחמים, הודלט שכל אחד ואחד יעקור ארז...

השפעתו של המנהיג בר־כוסיבא מגיעה גם אלינו. רק לפני ימים מס פר הוסלו בפקודת הקיסר עשים המורים ביותר על נוצרים שעזבו את הנצרות והכריזו שבר־כוסיבא הוא משיח ישראל.

ויאמר בזה בגלוי: אין לנקות מאשמה כבדה את הנציב טיניוס רופוס שלא שם לבו למתרחש תחת אפו, עד שלפתע היתה יהודה כמרקחה והיהודים בכל קצוי הערלם התחילו מתגעשים."

מיהו שמעון בר כוסיבא?

מצד אביו מתיחס שמעון על בית דוד. בית זה שומר בסתרים על מגילות יוחסין שלי מאחר שהן אחרוני החשמונאים, והן הרומאים התאמצו בלי הרף להשמיד כל זכר לבית מלכות זה. מאז עברו מלכי החשמונאים לצד הצדוקים תיקנו הפרושים את תפלת „את צמח דוד עבדך". סוד קיומם ומקום קיומם של צאצאי בית דוד נשמר בסוד ורק ראשי הסנהדרין ידעו עליו, ומכאן התקנה אשר תיקנו לקרוא בתפלת קידוש הלבנה: דוד מלך ישראל חי וקיים.

מצד אמו מתיחס שמעון בר כוסיבא למשפחת כהנים הקרובה לבית החשמונאים. שמעון הוא בן אחותו של ר' אליעזר ממודיעין, את הצאצאים הישירים למתתיהו החשמונאי השמיד כזכור הורדוס. אך ענף משפחת כוהנים ענפה זו למשפחת יהוריב השתמר.

השם כוסיבא הוא שם מושאל ממש כמו השמות לוליינוס, אנדריאס או רומולוס, שבהם משתמשים בני דוד לשם הסוואה. מאז הגזירה של דומיטיאנוס קיסר, יורשו של טיטוס, שפקד להשמיד אותם.

אין חוק מלחמה חל על יהודים

גרש. הקיסר אדריינוס הוציא הוראה לכל המפקדים שכל החוקים המחייבים בכל המלחמות לגבי האויבים, שבוייהם, פצועיהם, רכושם וכו' אינם חלים על המלחמה ביהודים.

בהוראה זו הסתמך הקיסר על אספסינוס קיסר אשר פקד:

„אין לנהוג כלפי היהודים נוהג חוקי מתוקן של משפט המלחמה. הרי הם מופקעים מן החוק ואין לך דבר אסור כלפיהם."

האויב בורח מירושלים

בעיר נשאר רק הלגיון העשירי. — 7 בתי־כנסת מחתרתיים ערכו תפילות לנצחון בר־כוכבא

— מאת וולוגזס הפרתי, מיוחד ל„דברי הימים" ו„חדשות ראי" —

דרך השער הירושלמי הפונה לבית־לחם, מול פסל־החזיר שהוצב בפקודת הקיסר אדריינוס כאות להכנעת היהודים, עברו אתמול שיירות גדולות של רומאים ויונים שנחפזו לברוח מירושלים, מפחד הגבור היהודי בר־כוכבא אשר הצליח תוך ארבעה שבועות להנחית שורה של מהלומות קטלניות על ראש הלגיונות הרומאיים בכל פינות הארץ. רק לפני חמישה שבועות בלבד — בט' באב — חרשו הרומאים את אדמת ירושלים — פעולה שצריכה היתה לסמל את מחיקת העבר היהודי המפואר של העיר הקדושה ואת הקמתה של עיר הלניסטית חדשה „איליה קאפיטולינה" — ואילו עתה, כששורות אלו נכתבות, לא נשאר בה אפילו תושב אחד מכל התושבים החדשים. בירושלים נשארו רק חיילי הלגיון העשירי (שמצב רוחם איננו מרומם ביותר), ובקולוניה שבקרבת העיר נשאר קומץ חיילים רומאיים משוחררים, ווותיקי צבא טריינוס. לדעת מומחים צבאיים לא יוכלו כוחות אלה להחזיק מעמד נגד בר־כוכבא יותר מאשר ימים ספורים בלבד, ואפשר לומר בוודאות גמורה שגורלה של ירושלים נחרץ.

כפי שנודע לי, היו בין הבורחים גם כמה עשרות נוצרים, ובראשם הבישוף מרכוס (הבישוף הראשון שאיננו ממוצא יהודי, כיון שבירושלים מותר היה להתגורר רק לנוצרים הערלים, ואילו נוצרים ממוצא יהודי נחשבו בעיני השלטונות כיהודים — ועל היהודים הוטל, כידוע, איסור חמור להתקרב אפילו לירושלים עד כדי ראיה מרחוק).

בית־כנסת במחתרת

לפנות ערב הובילוני ידידי היהודים אל בית־כנסת נסתר. היה זה אחד הביקודים המעניינים ביותר שנזדמנו לי בחיי. מאחר שאלה אשר הובילוני לבית־כנסת זה נמצאים בשעה זו בשטח הנתון בידי בר־כוכבא, מותר לגלות ששנים מהם היו בירושלים בתור חיילי הלגיון הרומאי העשירי(!), ויהודי שלישי התגורר בירושלים מחופש כסוחר באלי עשיר (על יהודים אחרים אינני יכול לכתוב עדיין מטעמי בטחון).

רק לפני ימים ספורים נודע לי שעל אף פעולותיו האנטי־יהודיות האכזריות של השלטון הרומאי בירושלים הוסיפו להתקיים בעיר מאז

(המשך בע' ב')

אדריינוס מזעיק את יוליוס סוורוס מבריטניה

— מאת מודיע מיוחד בגרש, מקום מושבה של מפקדת אדריינוס —

הרומאים רואים את המצב ביהודה כחמור ביותר. סימן לכך היא האגרת שנשלחה ע"י הקיסר ליוליוס סוורוס, מצביא צבאות רומא בבריטניה. באגרת זו מזעיק אדריינוס את המפקד הרומאי הגדול ביותר בזמנו ומודיעו שנתמנה כמצביא הצבא הרומאי הלוחם נגד בר־כוכבא.

כסגנו של סוורוס נתמנה הדריינוס קוינטוס לוליוס אורביקוס, לשעבר מושל גרמניה.

בבריטניה שוררת כיום „הפוגה מתוחה". הקיסר אדריינוס סומך על חומת־המגן ומערכת הביצורים שבנה לפני עשר שנים בצפונה של בריטניה, לאורך 70 פרסה. אולם פרשנים צבאיים שונים מזהירים שההפוגה לא תמשך לאורך ימים, והם מזכירים את הלגיון הרומאי התשיעי שהושמד בזמנו ע"י השבטים שבצפון בריטניה אשר רומא לא הצליחה להכניעם. יתכן ששבטים אלה צוברים עתה כוח, כדי לחדש את התקפתם על הצבא הרומאי.

שמונים כלי־רכב משוריינים

כפר שיחין המפורסם ב„שידות" שלו, בלומר בעגלות־המתכת התזקות המיוצרות שם (מבלי שאיזה שהוא חלק מחלקיהן ייעשה מעץ), שלח מתנה נאה לבר־כוכבא: 80 כלי־רכב משוריינים, „שידות", שהותאמו במיוחד לתנאי המלחמה.

בר־כוכבא השמיד את הלגיון הרומאי הכ"ב

הלגיון הרומאי הכ"ב (המכונה (ד'יוטאריינ'ני), שנשלח ע"י נציב מצרים לעזרת טיניוס רופוס „נציב" יהודה, הושמד ע"י צבאות ישראל בקרבות עזים, בטרם הספיק להתאחד עם חילות המצב הרומאיים בארץ.

הקרבות התחוללו אי־שם בגיזור השפלה, למרגלות הרי יהודה, בדרך מעזה לבית־גובלין. זרוע אחרת של צבא בר־כוכבא הגיעה לכביש אילת־דמשק, שנסלל ע"י הקיסר טריינוס, והשתלטה על קטע גדול ממנו, ובכך נותק אחד מעורקי־התחבורה הצבאיים הרתשובים שהיו בידי הרומאים.

בהודעת מטה בר־כוכבא נאמר:

„צבאותינו הגבורים, גדוד „קטועי האצבע" וגדוד „עוקרי הארזים", שביעדו את שרידי חילות־רומא בדרומם־מערבם של הרי יהודה, בכיתור עזה, התקיפו משיפולי ההרים את הלגיון הרומאי הכ"ב, בדרכו ממצרים לקיסרי, ותקעו טריז עמוק ביחידות האויב. בתנועת־מלקחיים זריזה כותר האויב המפוצל מכל עבריו, ובקרב סוער שנמשך מעלות השחר עד צאת הכוכבים, השמידו צבאותינו את הלגיון הרומאי מבלי להשאיר אמצעי שריד ופליט. יחידותינו החונות בכפר־דיכרין, כפר ביש וכפר שיחליים מתקדמות לעבר עזה.

כוחותינו רדפו אחרי שתי יחידות רומיות קטנות שנחלצו מטבעת הכיתור ונסוגו בכיוון דרומי־מזרחי, לעבר אילת. יחידות הרומיות נתפסו על כביש אילת־דמשק ונלקחו בשבי.

כבוד ותהילת־נצח לגיבורים בעד עמנו וארצנו!

לתרות ירושלים

(חתום) שמעון בר־כוסיבא

עקילס הצטרף בגלוי לצבאותיו של בר־כוכבא

מהלומה נוספת לקיסר רומי מבן אחותו

עקילס, בן אחותו של הקיסר אדריינוס שהיה, בזמן האחרון במחתרת, הופיע אי־שם בשור־מלכא בראש גדוד גרים רומאים והצטרף בגלוי לצבא בר־כוכבא.

קיסר רומי שלח, כידוע, כמה רמלות חזליות מצבא המשמר שלו כדי לתפוס את נציגו „הסורר", אך מתברר שעקילס הצלית בקסמו האישי ונעם דבריו למשוך את אנשי־הצבא הותיקים לצדו, ובדרך זו הקים לעצמו יחידה קרבית מובחרת שהסתתרה במערות ונקיקי סלעים.

עקילס היה במשך תקופה ארוכה תלמידו של ר' עקיבא ולמד ממנו לדרוש „כל „את"ין שבתורה". עקילס מפורסם בחכמתו והשכלתו הרחבה ותרגומו היווני לתנ"ך הוא מלאכת מחשבת שכל חכמינו מהללים אותה.

אגב, תרגום זה עורר את חמתם של הנוצרים, המציגים עליו כל מיני שמועות, לדבריהם התנער עקילס בזמנו, אולם מכיון שהוסיף לעסוק באסטרולוגיה, גירשוהו הנוצרים מעדתם. לפי דימה אחרת התאהב עקילס בנערה יהודיה.

חכמינו קוראים לו: אונקלוס.

מאז התגיירותו של עקילס גברה ההסתה נגד הגרים המרובים ברומא, ועתונים רומיים ויוונים שונים תיארים בלי הפסק על הטענה ש„הסינט מלא יהודים". בקשר לכך מזכירים הם את הסינטור פלאוויוס קלמנס, בן אחותו של טיטוס, שהתגייר בזמנו והוצא בעוון זה להורג.

סופרנו מוסיף:

בעתון אלכסנדרוני אחר הופיע לא מזמן מאמר על „נגע היהודות" שמשה בחצר הקיסרים ועל „בני האחיות" — בן אחותו של טיטוס ובן אחותו של אדריינוס — „שיצאו לתרבות רעה והתכחשו לרומא".

הדי המרד בעולם

„מפי יהודים גאלים שחזרו מיהודה נודע לסופרנו פרט מעניין על המרד היהודי החדש, והמפקדים הרומיים בגאליה מאשרים את נכונותה של עובדה זו: היהודים בנו מערכת ביצורים תת־קרקעיים

(המשך בע' ב')

מכל קצוי תבל מגיעות תגובות על המתרחש ביהודה. מבריטניה בקצות מערב ועד למלכות הפרתים עוקבים בנשימה עצורה אחר הקובות.

העתון הפרתי הגדול „מיטרה" כותב:

„לא יאומן כמה כוחות עצורים בעם הקטן הזה. לפני חמש עשרה שנה בלבד הם זעזעו את מלכות טרינוס, שהביא את האימפריה לשיא כוחה וגדולתה, ווקא אז מצאו להם היהודים שעה למרוד בשליט העולם. לוב, קפריסין מצרים וארם נהרים עמדו באש. ברבבות קרבנות והרס ישובים עשירים ופוריים עלה להם לרומאים להשקיט את המרד הזה. והנה שוב אזר העם הקטן הזה כוחות ושוב הוא לוחם נגד מיטב צבאות העולם. אחיהם היהודים אשר גרים בגבולותנו, מצפים להתגלותו של איזה גואל סלאי, משיח אלהיהם הבלתי־נראה. אנו כאן זוכרים עוד את הרושם הזה שהשאיר אחד חכם שלהם עקיבא שמו.

עם הפרתים יודע יפה יפה, למרות כל חוזי השלום, מה ומי היא רומא. על כן מלאים אנו אהדה וכבוד כלפי עם היהודים הלוחם לחרותו.

מלחמה תת־קרקעית

העתון הגאלי „ידיעות לוטציה" כותב:

שערורית הנשק־בסינט הרומי

רומא. קבוצת סינטורים הקימה היום רעש גדול לכשנתקבלה הידיעה, שרובו של הנשק המצוי בידי היהודים, הם זכו בו על חשבון... האוצר הרומאי.

היהודים חיבלו באופן שיטתי בכלי זין שהם נתחייבו לספקו לליגיונות הרומאים. את החרבות והמגנים הפגומים שהרומאים לא קיבלו מידיהם הם ליטשו מחדש ועתה הם מכים בהם את הרומאים.

סינטורים רבים טוענים שאין כאן ענין של הזנחה ואי־סדר בלבד, כי אם מעשה שנתאפשר על ידי בעלי ברית מוסתרים של היהודים בין צמרת השלטון והצבא הרומאים בפרובינציית יהודה. הסינטורים דורשים חקירה מיידית וסיהור מכל היסודות האוהדים ליהודים.

חזיר — סמל הלגיון העשירי

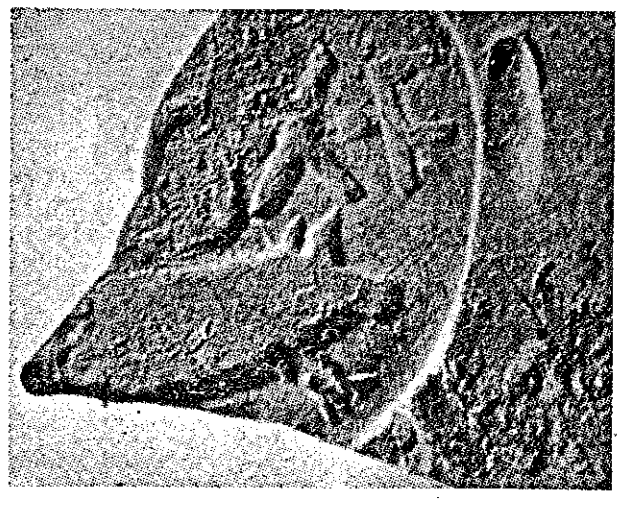

התקפת הרומאים על שכם

לפי ידיעות שלא נתאשרו עדיין רשמית, החליטו הרומאים להנחית מהלומה כבדה על הכותים, כדי להרחיקם מהיהודים.

מוסרים שיחידות רומיות גדולות ערכו התקפת פתע על שכם, התיישבו בה חלקים גדולים של העיר וצלבו 36 מחכמי הכותים בשעריה.

לפי ידיעה אחרת נהרגו שני כר הגים כותים בשומרון וגופותיהם הושלכו מחומות העיר.

גיוס כללי בארץ

ענשים חמורים על נוצרים משתמטים

הגיוס הכללי בכל הארץ — בתנאי אם לפקודה שנתפרסמה לפני שבוע ע"י בר־כוכבא — מתנהל בכל המרץ.

במשך זמן קצר הוקמו גם יחידות כותיות גדולות, והמצביא בר־כוכבא הביע את שביעות רצונו מהיענותם של הכותים. יחידות אלו רוכזו למי שעה בהר־המלך והן כפיפות לפיקודו העליון של המפקד בר־דרומא.

ההיענות לגיוס בקרב הנוצרים היא מועטה. רובם מעדיפים שאיים יכולים להכיר בבר־כוכבא כבמשיח.

בימים האחרונים ננקטו פעולות חריפות ביותר נגד הנוצרים. זאלה מביניהם שלא הסכימו להתיחס ל„משיח" שלהם ולהתגייס לצבאות בר־כוכבא הוצאו להורג.

בר־כוכבא הכריז שלא יסכול בוגדים המסתירים את פניהם תחת מסוה אמונה כביכול.

יהושע בן גלגולה נתמנה כמפקד מרחב מדבר יהודה

ממטה בר־כוכבא, אי־שם, נמסר שיהושע בן גלגולה נתמנה המפקד הכוחות המזויינים של ישראל במרחב מדבר יהודה ויריחו.

מחצבי הנחושת בנגב — בידינו!

בפעולות פתע כבש שמעון בן גרגורה את פונון, דרומית מים המלח.

פונון היא מרכז מחצבי הנחושת ובה עבדו כארבעת אלפי עבדים תחת משמר פלוגה צבאית רומאית.

(C) ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

דברי הימים

י״ח באלול ג׳תתצ״ב ליצירה ס״ב לחורבן מקדשנו

תפלין בשמאל וחרב בימין

למחרת היום בו עלו מחר־שות אדריינוס לחרוש את אדמת הר הבית כדי להשוות את השטח לבנייה החדשה וכדי „להש־וותה״ עם יתר אדמות האימ־פריה או עם יתר אדמות המקדשים ל־אלילי האימפריה — למחרת יום זה עדים היו מתי מעט חכמים וחיילים למעמד סודי אי־שם בין בתרי הרי יהודה, מעמד, אשר לא ימחה מלבות העדים לו ולא ימחה מנפשה הנכספת של האומה:

מעמד סמיכת ידיו של ר׳ עקיבא על ראשו של בר כוסי־בא — ומאז: בר כוכבא — למלך משיח ישראל. ורק היום לאחר הנצחונות הראשונים, לאחר החלטת הסנהדרין הבא־שרת בדיעבד את מעשהו של ר׳ עקיבא ולאור יציאתם ההמונית והמבוהלת של הנכ־רים מירושלים, רק היום מו־תר לגלות גם רז זה ברבים ולהעריכו.

אכן לא לשוא מתהלכים אג־דות פלאים על ר׳ עקיבא, וה־נאה בהן זו על משה רבינו אשר ראה דור ודור חכמיו וראה את ר׳ עקיבא והבין שראוי היה ר׳ עקיבא שתינתן תורה על ידו ונתקבא בו. כי ר׳ עקיבא זה אשר בעיני רבים היה ראש לתורה שבעל פה, מנסח וקובע משנה לחוק בישׁ־ראל, דורש כל אכ״ין ר״ם שבתורה, עוטר עטרות קדושה לשיר השירים, ר׳ עקיבא זה נמצא שאין הוא רק מיטיב ל־רוש ביציאת מצרים, הוא גם מיטיב לקיים אותה בדורו — דורנו.

ומי שלא ראה באותו מעמד את שני אלה, את ר׳ עקיבא ואת בר כוכבא עומדים זקופים וזוהרים זה ליד זה, לא ידע יופי עברי מהו.

אותו גיא נסתר שבין הרי יהודה נתמלא מכבודם ואורם. כאילו שני אלה איחו את בתרי ההרים, כאילו הידרו כל עקוב בדרכנו, ישרו כל עקום בנופנו.

עומדים היו שניהם ופניהם מזרחה אל עבר העיר. משמאל ר׳ עקיבא עטור תפילין, תפלין של ראש מקום הבינה ותפלין של יד, על יד שמאל מול הלב. והוא עצמו ר׳ עקיבא נתן לה לנו אותה שעה כתפלין על זרוע וכלבם של ישראל. וגם רז שני נתגלה לנו במעמד זה, רז תפלין על זרוע שמאל: כדי שיד ימין תשאר פנויה.

כי לימינו של ר׳ עקיבא מאור התורה, ומעיין הרוח, לב השר שיר השירים, לימינו עמ־דה דמות פלאים זו, אשר על־תה ככוכב פתע על שמינו הא־פלים, אשר הציתה אש גאולה, אשר משכה בכוחה רבבות כוכבי לכת עבריים ללכת עמה אל בין ההרים וללכת עמה היום למען חרות ירושלים, מלכותי בקומתו, מלכותי — רך וחזק כאחת — בפניה, נצר מגזע דוד מקים מלכותנו הג־דולה, חרבו על ירכו — כן עמד בר כוסיבא זה אותו יום לימינו של ר׳ עקיבא. כינינו של ר׳ עקיבא, כינינו של העם כולו. ובמו עינינו ראינו מש־מעותו של מזמור: ימין ה׳ עושה חיל.

ואף פעם לא הרגשנו הר־גשה מוחשית כל כך כבאותה שעה שרק כאשר אלה צמודים זה לזה, תפילין של בינה, תפילין של הלב והכוח בימין, רק אז נישאים אנו מכל הגב־עות.

מלך ביופיו ראו עינינו, אך אין יופיו זה מתגלה אלא אם כן עומד הוא באור ״תו״ה, ואם ר׳ עקיבא אומר על עצמו מענוה ומאהבה, שהוא נושא כליו של מלך המשיח שמעון בר כוכבא, חייב בר כוכבא מצדו להוכיח שראוי הוא לנו־שא־כלים אדיר ברוח שכזה.

מי שראה שני אלה למחרת חרישת הר הבית במחרשות רומי, ידוע ידע:

מול צמד זה בן־דוד ובן־משה, לא תתכן כל „הע־וואת״ אדמה.

אולי ישנן בידי הרומאים חרבות הלטושות יותר מחרבו של בר כוכבא, אולי האיסטר־טגים שהם מוציקים מבריטניה ומגרמניה גדולים הם מהאיס־טרטג בר כוכבא, אבל הם לא יצליחו לא רק לעלות כי אם גם לא להשוות את ההר שלנו עם ההר שלהם, כל עוד עומד לשמאלו של הגבור שלנו איש כר׳ עקיבא. כוח כזה אינו קיים במלכות רומי ולא בשום מל־כות גויים אחרת.

ואם שתי חומות כאלה לנו מימין ומשמאל, שוב נעבור ביבשה דרך כל הימים שבעו־לם בדרך לעלות גאולים.

מדוע מורדים היהודים?

מאת אונקלוס הגר

מאמר זה נשלח לפני שבועיים ימים לעתון רומאי על ידי עקילס הוא אונקלוס הגר. לרגלי שיבושי הדרכים לא נודע אם הגיע המאמר לרומא ואם פורסם שם, מאחר ששמו של עקילס מעורר התרגשות רבה בקרב הרומאים שזה להם אציל, בן קיסרים שני במשך דור אחד, אשר מקבל את דת היהודים. אונקלוס תרגם בשבילנו את המא־מר. אין מן הצורך להציג בפני קוראנו את אונקלוס. אין הוא גר הבא לגור בקרבנו, בחינת „אחד בא לגור וישפוט שפוט״, כי אם אחד אשר דבק לאהבה בנו ובתורתנו, אשר מל את ערלת בשרו ואת ערלת לבבו ואשר כל מלאכתו קודש להפיץ תורת אמת. מה מקומו וערכו של אונקלוס בהכנות למל־חמתנו היום — מוקדם עדיין לגלות.

זו הפעם השלישית במשך שבעים שנה בלבד, שהקיסרות הרומית הגדולה, השלטת על רובה של הבל נאלצת לשלוח את מיטב חילותיה ומצביאיה נגד אומה משונה זו הקרויה יהודים.

רומא למודת מלחמות היא. ידעה מלחמות עם קרתגו, עם יון, עם ברבים, עם גרמנים, ועם פרתים עדין היא עומדת במלחמה בהם־סקות קצרות. אך מלחמה מעין זו אשר היהודים נלחמים בה, לא ידי־עה אף פעם ואין היא תופשת אותה כלל.

ארץ היהודים היא באופן יחסי קטנה, גם אם עשירה היא, אדמתה טובה ויפה, וחשיבות רבה לה כארץ ימית וארץ־גשר. אך שום עם אחר הגר בארץ קטנה כל כך לא היה מטוגל ולא היה מעז להתקר־מם נגד האימפריה.

שני דברים ישנם המהרים את כוחו של העם הזה ואשר לא תמ־צאו אותם אצל שום עם אחר מאור־ביה של רומא.

בראש וראשונה אמונתם. אלהי ישראל שאינו חומר ואינו אחד מכוחות הטבע, ואין לו דמות כלל, אל זה שהוא כולו רוח חי וקיים פועל ומשפיע על חייהם של היהו־דים לאין ערוך יותר מאשר כל אלהי העמים האחרים שהם לבאורה כוחות „ממשיים״, מוחשיים יותר. אל זה קובע — בעבר בצנורות נביאים־משוררים, היום בצנורות חכמים — כל פרט ופרט בחיי האדם מישראל. מה עליו לאכול, איך עליו לאכול, איך ילבש, איך יגוע, בלי הרף חי אל זה בהרגשתם ובמעשיהם. אך יטעה מי שיתשוב שזוהי מין כפיה, מעין שלטונו המוחלט של קיסר בשר ודם. היהו־די עושה את כל מצוות תורתו מתוך חופש מוחלט ואף מתוך שמ־חה ואהבה רבה, כך שמתקבל הפר־רוכס הגדול:

יהודי שכל מעשיו כבולים במצ־ות תורה וחכמים, תפשי הוא הרבה יותר ברוחו ומאושר ובוטח בנפשו מרומי או יוני שאינו יודע כלל טעם „מצות אלהים״ ורשאי הוא לעשות כעולה על רוחו ויצרו. ואי־צריך לומר — דבר שהוא מפורסם והוא המביא רבים מטובי בני רומא לקבל את דת היהודים — שחייהם מוסריים וטהורים פי במה מחיי רומאים ויחנים.

מה פלא אם־כן שכל יהודי מת־יחס בלעג ובבוז לכל האמונות וה־פילוסופיות של העמים האחרים?

נעשו נסיונות על ידי כת יהו״ת אחת (המכונה „נוצרית״) להפריד בין החומר והרוח ולומר: „תנו לקיסר את אשר לקיסר ולאלהים את אשר לאלהים.״ אולם חכמי היהודים דחו תורה זו בשתי ידים. אין להפריד. אני מדגיש דבר זה כי הוא מפתח להבנת המרד של ה׳ הר־דים. הרומאים אינם יכולים להבין משום מה אין היהודים יכולים לע־בור לאלהיהם לחוד, כאשר עושים כל העמים ולקיסר לחוד. הוא הדבר:

אין היהודים מבחינים בין ענייני רוח וחומר כשני יסודות נפרדים. אין הם מפרידים בין אמונה ומדי־ניות. החוקים האזרחיים והפליליים שלהם מתמזגים עם חוקי האמונה והפולחן שלהם. ללא הפרדה. ועל כן אוסרים חכמיהם להתדיין — אף בעניינים אזרחיים — בפני בתי דין של נכרים. דבר זה הוא הקובע את עקרון לאומיותם. שאין בעולם כולו משל והוגמה לו. הם יוצרים מושג של „עם״ שכמוהו לא נודע עד היום הזה. עם שיש לו אל אחד, חוק חיים אחד ארץ אחת למרות פזורו.

ובזאת אני בא לדבר השני המ־הוה את כוחם:

באמונתם למרות פזורם. היהודים הם כיום קרוב לחמשה מיליון, ובכן בערך כמספר הרומאים בעולם. לכ־אורה פיזורם זה חולשה היא, אך מכיוון שמאוחדים הם באמונתם ודרוכים בלי הרף לקראת האמונה — גם היא מוזרה בעיני נכרים — בגאולה שיגאלו מכל הארצות, ומכיוון שבלי כפייה של משטרה וצבא וקיסר ופריטור, הם מקבלים בכל מקום שהם את מרותם של החכמים בארץ ישראל, הם מהווים כוח עצום.

ואם נוסיף לכל זה שאף רגע אחד לא פסקו לשאוף להקמת מל־כותם עלי אדמתם ולא פסקו מלהתי־אמן בסתר למלחמה, ונוסיף גם שבכוח אמונתם וכשרונותיהם הצ־ליחו לחדור לכל פנות החיים של האימפריה הרומאית ויש להם בעלי ברית גלוים ונסתרים בכל מקום — נבין מדוע ואיך הפר למרוד ברומא. נבין מנין להם הכוחות הרבים.

קראתי בעתונים רבים ניתוחים שונים על סבות התקוממותם הח־דשה של היהודים. יש מחפשים אר־תה בתוכנית בנין העיר „אליה קפיטולינה״, על חורבות ירושלים; יש רואים אותה כפרי האכזבה של היהודים מאדריינוס שהבטיח כב־יכול להחזיר להם את ירושלים לבנין בית המקדש; יש הרואים בחוק איסור ברית המילה את הסבה; יש המחפשים אותה בעומס המסים וביחוד במס המשפיל המיר־חד „מס היהודים״, הוא המס שמעם שילמו אותו היהודים לקופת בית בית המקדש והיום הם חייבים לשלמו לקפיטול והוא מוטל על כל היהודים ברחבי האימפריה —

כל הסיבות האלה נכונות הן ובל־תי נכונות באחת.

הסבה האמיתית היחידה היא: כיסופיהם של היהודים למלכותם העצמית לחרותם המוחלטת. נעבר־עיהם לירושלים בירתם ובית המק־דש מרכז אהבתם.

מולה של האימפריה הרומית הוא שצבאותיו של חניבעל האדיר אשר היה עברי אבל לא היה יהודי, לא היו בהם אותה אמונה ואותו כוח אשר לצבאות בר כוכבא. והרי ראינו מה רבה היתה הסכנה לאימ־פריה.

המרד היהודי לפני חמש עשרה שנה, מרחבי לוב ועד הפרת, מרד ששם קץ למלחמות הכיבוש של טריגנוס, מנע את הנצחון המכריע על הפרתים ובעקיפין אף גרם למר־תו של טריגנוס. מרד זה התיש את כוחה של רומא ואלץ את אדריינוס לסגת מכיבושים במזרח.

וייטיבו לעשות סינטורים רומיים אם ישקלו יפה יפה: האם כראית היא לאימפריה מלחמה זו בעם הזה? האם יש סיכויים לנצח אי־פעם כוח נסתר כזה, שאין פגיעה בגוף מחסלת אותו?

אם אספסיאנוס הוציא פעם את היהודים מגדר החוק המלחמתי, הרי בלא יודעים היתה כאן הקבלה מופלאה לאמת ההיסטורית:

אין החוק המדיני והצבאי הרגיל חל כלל על עם זה. בימי מצור גר־הג הצבא הרומי לסתום מעיינות מים אשר מהם מקבלים נצורים את מימיהם. עם היהודים שותה את מימיו ממעיינות עמוקים ונסתרים כאלה, שיד חייל רומי ואף לא מוח פילוסוף רומי־יוחני לא יוכלו לסתום אותו.

זהו סוד המרד.

הדרך משעבוד לגאולה משתקפת במטבעות

א. מטבע לביקור אדריינוס בירושלים. יהודה וילדיה נכנעים.
ב. מטבע רומית נמחקה בקורנס יהודי.
ג. בית המקדש ומעליו כוכב. כתוב: שמעון.
ד. צד שני של מטבע זו: לולב ואתרוג. כתוב: לחרות ירושלים.

הנשר האריה והחזיר

היונים בימי אנטיוכוס הק־ריבו חזיר בבית המקדש.

בימי מצור סיטוס העלו הרו־מאים חזיר על התומה.

הליגיון של אדריינוס קבע בשערי ירושלים את סמלו — החזיר.

פָּרַשׂ אֶת כְּנָפָיו הַשְּׁחוֹרוֹת הַנֶּשֶׁר
וְכָסָה אֶת עֵין הַשֶּׁמֶשׁ:

„אֲנִי כְּבַרְזֶל אַתִּיךְ אֶת הַנֶּשֶׁר
עַל יַמִּים וְעַל יַבֶּשֶׁת
וּשְׁלוֹם־רוֹמִי עַל כָּל חֵי וְרָמֶשׂ־

וְאֶרֶץ וָאֶרֶץ עוֹד בִּימֵי טְרַיָנוּס
שֶׁהִטִּיל אֶת צִלּוֹ הַפָּרֵס עַד
אוֹקְיָנוּס:

גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה פָּרַץ אֶת הַכְּלוּב
וְשָׁאַג שְׁאָגָה מֵאָרָם וְעַד לוּב.
וַיַּעַל נֶשֶׁר אַחַר וְהוּא לָבָן
כִּי הִתְקַשֵּׁט בְּגוֹצוֹת יָוָן
הַשָּׁלִים הָעוֹלָם

וְרַק
גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה שוּב זָנַק.
אָז הִצְרִים הַנֶּשֶׁר צְרִיחָה רוֹמָאִית:

„אַתָּה בֶּן הַמִּדְבָּר,
אַתָּה הַבַּרְבָּר
בְּעֵבֶר הָאוֹפֶק הַצַּר
וְהָאֵל הַמּוּזָר
הֵן אֲנִי הַקֵּיסָר
הָאַדִּיר אַדְרִיָן
נוֹשֵׁא לְךָ עַל כְּנָפַי כָּל טוּב
פִּרְבּוּת יָוָנִי״

שָׁלָו עָמַד הָאַרְיֵה עַל הָהָר
מְשׁוּחְרָר
מוּל שָׁמַיִם בְּלֵבָב מְחוּץ לַסּוּגָר:
„אֵל בַּשָּׁמַיִם הוֹשַׁע נָא, הוֹשַׁע
נָא
מִיָּדֵי Pax romana.״
וְאֶל נִשְׁרוֹ שֶׁל קֵיסָר
כֹּה שָׁאַג:

„הַנֶּשֶׁר, הַנֶּשֶׁר.
רַק
צֵלְךָ הוּא גָּדוֹל
וְאִם גַּם נָאֶה מְעִינְךָ מֵרָחוֹק,
לַמָּה הַנֶּשֶׁר, הָיָה זֶה לְחוֹק,
כִּי מִצֵּי בוֹאֶךָ עַל זֹאת הָעִיר
לֹא נֶשֶׁר אַתָּה כִּי אִם חֲזִיר״

האויב בורח מירושלים

(המשך מע׳ א׳)

חורבן בית־המקדש שבעה בתי־כנסת יהודיים נסתרים. אחד מהם היה זה שביקרתי בו ונתרשמתי התרשמות עמוקה לשמע התפילות לנצחונו של בר־כוכבא. יש לדעת שלכל אחד ואחד מהמתפללים צפויה סכנת מות בענויים איומים, במקרה שיתפס על ידי השלטונות הרומאיים.

המפקד הרומאי: „הסינט מלא יהודים!..״

בערב נפגשתי עם המפקד הרומאי של הלגיון העשירי. הרומאים מביעים שאני, כפרתי, רוחש חיבה נסתרת ליהודים אויבי רומא; אולם מאחר שהקיסר אדריינוס מעוניין עתה יותר מתמיד ביחסי־שלום עם הפרתים, אין הרומאים מעיזים לגלות כלפי את רגשותיהם האמיתיים ועל כרחם הם מאריכים לי פנים.

המפקד הרומאי נהר בלשונו ב־דברו אתי, אך בכל זאת אחרי הכוס החמישית לא התאפק והתפרץ: „לבי כואב על כך, שהקיסר לא יוכל לכתוב עתה לסינט בגוסת המקובל — ששלום לו ושלום ללגיונותיו. מי יכול היה לתאר לעצמו שמרד בהיקף שכזה יתלקח ביהודה המר כה? רק לפני ימים ספורים קראתי בעתון רומאי ש„היהודים הם עם חשוך תרבות״, ולא עלה על רעיוני שבארבארים כאלה יטליאו את מבר־תינו. אלא שהאשמה היא למעלה, בצמרת שלנו... קרוב לוודאי שה־סינט לא יצטער על שרמנו נשפך, שהרי אומרים כי הוא מלא יהו־דים...״

הדי המרד בעולם

(המשך מע׳ א׳)

שלא היו כדוגמתם בשום מלחמה

מהמלחמות הידועות לנו.

בכל אופן, ידוע שהיהודים חסרו דרכי־חיבור חשאיות מתחת לפני האדמה לאורך פרסות רבות. במחי־לות הללו נקבו ארובות כדי לקבל אור ואויר. ובמערות שונות, המחר־ברות למחילות הללו הוקמו מחסני־נשק ומזון.

המלחמה ביהודה תהיה, איפוא, בחלקה מלחמה תת־קרקעית.״

עתה מותר כבר לגלות...

המרד היהודי הגדול נגד שליט העולם הרומי שוב הפתיע את השליט עצמו ואת כל עמי תבל. הוא הפתיע גם רבים מבין אחינו בני ישראל עצמם. רבבות חיילים אלה מצו־יידים ומאומנים מנין באו לנו?

טרם הגיעה העת לגלות את כל הפעולות אשר נעשו במשך השנים האחרונות מתחת לאפם של האויבים. טרם הגיעה העת לפענח את כל לשונות הרמיזה וסודות ה„פרדסים״ שחכמי ישראל עם ר׳ עקיבא בראש טיילו בהם. מלחמתנו היא רק בראשיתה. אך כמה מאותיות דר׳ עקיבא וחכמים מותר כבר לג־לותן ולפענחן.

סוד העיבור

עוד ר׳ אלעזר הגדול דרש בפסוק „בסוד עמי לא יבואו״ — זה סוד העיבור. מאז נהגו חכמים להחליט על עיבור השנה בישיבות סודיות. בישיבות אלה דנים היו בכל הענייניים העומדים ברומה של אומה. לא רק לוח השנה היה נקבע „בעליות״ הנסתרות האלה שהיו נפגשים שם, כי אם לוח מעשים בעלי חשיבות מדינית. יש והיו מחלי־טים שם „לא לדחוק את הקץ ולא לגלות את הקץ״. וזכור המעשה ברבן גמליאל שהזמין שבעה זקנים שיבואו בהשכמת הבוקר לעליית בית המדרש ומצא שמונה. קם והכריז: „מי הוא שעלה שלא ברשות — ירד!״ קם שמואל הקטן ואמר: „אני הוא שעליתי שלא ברשות ולא לעבר השנה עליתי, אלא ללמד הלכה למעשה הוצרכתי.״ אמר לו: „שב בני שב.״

ואכן הדיון בעיבור השנה נדחה למחרת ובאותה ישיבה דנו במעשה, אשר לשמו עלה שמואל הקטן הישיש.

ואין צריך לומר שר׳ עקיבא בנסעו לנהרדעא „לעבר את השנה״, לא בא חלילה לעקור עיבור שנה מארץ ישראל ולהתיר אותה בגולה. כל עיבור שנה זה בנהרדעא לא היה אלא קביעת לוח מלחמת השחרור בתיאום עם תלמידיו בבבל.

היו מסובין בבני ברק

הדיונים המדיניים המכריעים התקימו בסירוגין בלוד בבית דינו של ר׳ טרפון ובבני ברק בבית דינו של ר׳ עקיבא.

הישיבה הגורלית היתה זו שבליל סדר פסח לפני שנתיים ומחצה. היה זה מיד לאחר שובו של ר׳ יהושע בן חנניה מאלכסנדריה, שם נפגש עם אדריינוס בפעם האחרונה כדי למנוע אותו מלהקים את אליה קפיטולינה. כזכור לא הצליח יהושע בשליחות זו וליל הסדר בבני ברק עמד בסימן כשלון זה. היה ברור שמעתה תהיה יד של מחייבי המרד על העליונה. ר׳ אלעזר בן עזריה, אף הוא כר׳ יהושע ממתנגדי המרד, מחה נגד הצורה המתחרתית של עריכת ה„סדר״. „הרי אני כבן שבעים שנה — טען — ולא זכיתי לספר ביציאת מצרים בלילות עד שדרש זאת בן־זומא.״

בן־זומא אמר שאנו עומדים בפני הגאולה האחרונה אשר תוריד מגדולתה את יציאת מצרים, על כן אין חשיבות מיוחדת כיום לדון ביציאת מצרים מימי קדם דוקא. „וכי מזכירים יציאת מצרים לימות המשיח?״ שאל בתום בן־זומא. „הרי כתוב מפורש הוא: הנה ימים באים נאום ה׳ לא יאמר עוד חי ה׳ אשר העלה את בני ישראל מארץ

מצרים, כי אם חי ה׳ אשר העלה ואשר הביא את זרע ישראל מארץ צפון וכו׳.״

אותו הלילה סיפרו ב„יציאת מצרים״ החדשה. ר׳ עקיבא מסר דין וחשבון מפורט על הכוחות העומדים לרשותנו בארץ ובתפוצות. ויכוח ממושך התחולל כשהדיון נסב על תוצאות המרד בימי טרינוס. דובר על האבדות שסבלו הרומיים והיונים במצרים ועל הים (כלומר בקפ־ריסין). תחת ההסואה של דיון במכות מצרים וחשבונות על „אצבע״ אחת ועל „יד״ וכו׳ נעשה חשבון האבדות של „המצרים״ שבימינו. מספר האבידות הגדול ביותר (שלש מאות אלף בערך) יצא לפי חשבונו של ר׳ עקיבא.

לילה שלם נמשכו הדיונים. ברור היה שכל מאמציו של ר׳ יהושע בן חנניה לדחות את המרד לא יצליחו עוד. ר׳ טרפון היה הקיצוני ברעות למען המרד. לפני חמש שנים היה ויכוח מעמיק בעליית בייתוס בן זונין בלוד בבעיה מה קודם למה — תלמוד למעשה או מעשה לתלמוד. ר׳ טרפון — שהוא כידוע כהן ואיש „העבודה״ טען בלוד: מעשה קודם. אולם ר׳ עקיבא אמר שתלמוד קודם, ויש להכין את הרוח לפני הפעלת הגוף. נמנו חכמים (בישיבה זו השתתפו שלשים ושנים זקנים) וברוב דעות הוחלט „תלמוד קודם שתלמוד מביא לידי מעשה.״

אולם בשעה זו הסכים גם ר׳ עקיבא שהגיעה עת המעשה. כשהויכוח נתמשך פרצו שני צעירים מתלמידי ר׳ עקיבא וקראו: „רבותינו הגיע זמן!״

חלוש וזקן מאוד היה אותה שעה ר׳ יהושע בן חנניה והוא קיבל את דעת הרוב.

הישיבה ההיסטורית בבני ברק נסתיימה בברכה הגדולה אשר ברך אותה ר׳ עקיבא:

„כן ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו לרגלים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ובחידוש בית מקדשך ושם נאכל מן הפסחים ומן הזבחים אשר יגיע דמם אל קיר מזבחך לרצון ונודה לך על גאולתנו ועל פדות נפשנו. ברוך אתה ה׳ גאל ישראל.״

מי הוא לבן הארמי?

כאשר הגיעה לאזני התלמידים למחרת הסדר בבני־ברק הדרשה שדרשו החכמים: „צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו, שפרעה לא גזר אלא על־הזכרים ולבן בקש לעקור את הכל״, רבה התמיהה עד מאוד, שכן לא שמענו עד כה דבר על כך שלבן בקש לעקור את הכל. וכי מה רוצים חכמים מלבן? נתן לו ליעקב שתי בנות, נתן לו גם מרכושו. וכי עשו לא היה שונא גדול יותר ליעקב מלבן? ועד כדי כך שלבן הותנו של יעקב יהיה גרוע מפרעה מלך מצרים?

אך היום מותר כבר לגלות: לא על לבן הארמי דובר באותו ליל סדר כי אם על רומא, שהיא גרועה ממצרים של פרעה. „ארמי״ כתיב ו„רומאי״ קרי. „לבן״ כתיב ו„אלבינוס״ קרי, הוא אלבינוס הנציב הרשע האחרון לפני מרד הקנאים האחרון שבעקבותיו חרב בית המקדש, ואף הבוגד הזה פלביוס גאלץ לכתוב עליו: „לא היתה נבלה שלא עשה״, לפני ששוחרר מתפקידו הוציא להורג את כל הקנאים האסירים ושחרר את כל הרוצחים הפליליים. שמו נשאר לדראון כגרוע שבנציבים שקרב את הקץ, ושמו הוא לסמל רשעותה של רומא. היא היא לבן הארמי.

(C) ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

אמת היא תורת בר־כוכבא גם בנפול ביתר

ירושלים

דברי הימים

חדשות העבר

אי־שם בארץ י״ם באייר ג׳תתצ״ה ליצירה ס״ד לחורבן מקדשנו
שנה ג׳ למרד, ל״ד בעומר

גליון ל״ג בעומר
CHRONICLES News of the Past 135 C.E.

נתפס ונרצח מפיץ „דברי הימים"

אחד המפיצים של עתוננו, יוחנן בן יוסף, נער בן 14, נתפס ע״י הרומאים ועונה קשה כדי שימסור מיהו ששלחו להפיץ את עתוננו.
הנער לא נשבר תחת ידי מעניו ולא גילה את שמות שולחיו — עד צאת נשמתו.

נהדפה התקפה רומאית אדירה על ביתר

— מאת סופרנו —

אחרי קרבות עזים שנמשכו יממה שלמה ללא הפוגה, נשברה אמש ההתקפה הרומאית הגדולה ביותר שנערכה מאז התחלת המצור על ביתר. האויב נסוג למחנותיו לאחר שנגרמו לו אבדות כבדות בהרוגים ופצועים. המצביא הרומאי יוליוס סוורוס נוכח פעם נוספת שלא יוכל להתגבר על כוחות בר־כוכבא הנצורים — וכן גם לא יוכל להמשיך במצור לאורך ימים לנוכח ירידת המוראל בקרב צבאותיו.

סופרנו מוסיף:
כל כמה שמצבה של ביתר קשה, הרי סיפוק רב הוא לנו שהרומאים הוכו על ידינו שוב.
הנצורים לא הסתפקו בנסיגתו ובדגע האחרון התערבו ששים מגבורי בר־כוכבא מהעיר דרך מחילת־סתר. הפילו חללים רבים מבין הרומאים הנסוגים והציתו דמה וכמה מכלי המצור החשובים.
אף אחד מששים המתפרצים לא חזר, אך לאוייב נגרם נזק עצום.

הפגנת שמחה של תלמידי ר׳ עקיבא

שעה קלה אחרי נסיגת הרומאים התאספו במרכז העיר אלפים מתלמידיו הצעירים של ר׳ עקיבא, כשבידיהם לפידים בוערים ובפיהם שירי נצחון.
בידוע פנו הנערים בשעתם למצביא בר־כוכבא בבקשה לגייסם לצבא הלוחם והבטיחו לו שידקרו את האויב בחומריהם... עד עתה נמנעה המפקדה מלגייס את הצעירים, אולם בשבוע שעבר גויסו כל התלמידים מגיל ארבע־עשרה ומעלה. רבים מהמגוייסים הצעירים השתתפו בקרב האחרון ואף הצטיינו בו.

המצב מוסיף להיות חמור

על אף הנצחון של אמש אין המפקדה מתעלמת מחומרת המצב.
כשם שלרומאים קשה להמשיך במצור, כן קשה לנצורים לעמיד במצור ממושך. ומה גם ששרות הריגול שלנו הביא ידיעות מדאיגות על משלוח תגבורת גדולה, שבדרך גתמא מעריכים אותה הרר מאים ב„שמונים אלף זוגות של מושכי קרנות".

„דברי־הימים" — במחתרת!

שנתיים ימים בלבד הוקיע עתוננו כשכתובתו גלויה וידועה ומרגינת לב: ירושלים עיר הקודש. עתה שוב נגזר עלינו אותו „איש בארץ." שוב נגזר עלינו להביא את דברנו בדרכים עקלקלות, שוב מסכנים צעירים את חייהם כדי להביא לבתי ישראל את דבר המאורעות, כשם ששוב נאלצים מורים וחכמים בישראל לנקוט בלשון רמז ודרש בבואם להבר על המתרחש.
„דברי הימים" שלנו במחתרת, כי גם דברי הימים שלנו בלי מרכאות יתרחשו מעתה בחלקם במחתרת הנפש.
עם ישראל אינו אלא בבואת ארצו. כשם שהארץ הזאת עשירה במחילות ומערות ומנהרות, כן העם הזה. ולפעמים קשה להכריע מה הם פניו האמיתיים של העם. אלה הגלויים או אלה הסמויים. מזמן לזמן בוקעים כוחות אדירים ממעמקי הנפש הזאת כשם שבקעו לפני שלש שנים כוחות לוחמים ממערות הארץ.
„דברי הימים" נוטלים על עצמם ללוות בדרכו את העם כולו על כל תכונותיו, הגלויות והנסתרות.
היום אנו יורדים למערות האדמה הזאת הסופגת כל כך הרבה דם בניה. מן האדמה הזאת ומן הדם הזה נמשיך לשאת את דגל דברי הימים שלנו המאירים גם מן החושך ואולי — מן החושך עוד יותר מאשר מן האור.

הודעות דחופות

שמעון בן גמליאל!!
אל תבוא הביתה.
אמה־שלום

מאיר!
לי וילדים שלום.
ברוריה.

שלשה ילדים מלוה
אלעזר, פועה ויוסי
נמצאו בפרדס ליד יפו ונלקחו לבית שמעון הנחתומי.
הוריהם — אל דאגה!

אזהרה!
מחזירים בזאת לא להשתמש עוד באגרות באל״ף ב״ת של ר׳ עקיבא.
שאריב נילה את כתב־הסתרים.

שני גבורי כפר חרוב הוצאו להורג

שני הגבורים האלמונים של כפר חרוב שבעבר הירדן (אשר חובה עלינו לשמור לפי שעה בסוד את שמותיהם מטעמי בטחון), הוצאו אתמול להורג ע״י הרומאים.
שני האחים הגבורים היו הראשונים שפתחו במעולות נגד הרר מאים, ופעולות אלו הן התחלתה של מלחמת בר־כוכבא. „האחים מכפר חרוב", כפי שהיו מכנים אותם ידידים ואויבים כאחד, היו עורכים התקפות מן המארב על יחידות רומאיות ומשמידים אותן ללא רחם. אם כי פעלו כל הזמן בסביבות כפר־חרוב, לא הצליחו הרומאים לתפסם, ודבר זה היה לפלא בעיני רבים.
אחרי אחת ההתנגשויות עם חוליה רומאית, כשהרומאים נסוגו, קראו האחים מכפר חרוב אחרי הרומאים הנסוגים:
„הגידו לאדריינוס שאנו מתכוננים ליטול ממנו את בתרו ולשים אותו בראשו של בר־כוכבא!"
המקרה העיזור שפרסיו אינם ידועים לנו ענר לרומאים לקחת בשבי את שני האחים מכפר חרוב, ואת־מול הכריחו הרומאים את כל אנשי הכפר להתכנס במקום שנקבע מראש, ולעיניהם הוצאו האחים להורג.
בהגוי תלמידי החכמים רואים בזה עונש משמים, כי מפי־האחים האלה יצאה המימרא כלפי שמים: אל תתמוך ואל תכשיל.

קרע טרגי בין בר־כוכבא וחכמי התורה

רבי אלעזר המודעי נרצח

ר׳ אלעזר המודעי, דודו של בר־כוכבא הואשם ע״י אנשי זדון במגע עם מרגל כותי, וכתוצאה מכך הובא בפני בר־כוכבא, אחרי דין ודברים חריף ביניהם דקר בר־כוכבא את דודו שנפל ומת במקום.
עשרים וארבע שעות אחרי מאורע טרגי זה נתגלה שלא היה כל יסוד לחשד כלפי ר׳ אלעזר המודעי, ועובדה זו השרתה צער ודכדוך על המצביא.

סופרנו מוסר את הפרטים הבאים על השתלשלות הענינים:
ר׳ אלעזר המודעי ישב, כמנהגו במשך כל ימי המצור, בשקט ובתעניתו והתפלל בקרבת מקום לשער העיר, כשנגשו אליו מרגל ופרובוקאטור כותי ועשה את עצמו כלוחש משהו באזנו. אנשי־זדון שעמדו לא הרחק משם מיהרו אל בר־כוכבא וצעקו בקולי קולות שדודו של המצביא העליון רוצה להסגיר את ביתר בידי הרומאים.
קרא בר־כוכבא לר׳ אלעזר וחקרו בענין שיחתו עם הכותי. ר׳ אלעזר הכחיש את האשמה ואמר שאינו יודע מה לחש הכותי על אזנו, מכיון שהיה שקוע בתפילה. לבר־כוכבא נדמה היה שר׳ אלעזר מיתמם, וברוב זעמו פגע בו.
מעשה פזיז זה זעזע את הכמי התורה בארץ והתושים לקרע המור.

קיסר רומי דיבר על חנינה... ...וטבח אלפים בבקעת־ידים

אלפי יהודים נטבחו באכזריות רבה על ידי הרומאים בבקעת־ידים שליד עמק יזרעאל, לאחר שנתנו אמון בדברי אדריינוס אשר הבטיח חמים שהסתתרו בהרים ובמחילות בגליל וביהודה לבל יאמינו לאוייב.
אולם כמה וכמה אלפים לא שעו להזהרת המצביא והתכנסו בבקעת־ידים כדי למסור את נשקם. אחרי שפורק הנשק, התנפלו הרומאים על היהודים.
אך התברר שחלק גדול של הלוחמים הסתיר כלי־נשק שונים (בעיקר „סיקות" (המפורסמות מימי הסיקריקין), ותכנית־הטבח הבוגדנית של הרומאים לא הוגשמה בלי קרב. אמנם קצר היה הקרב וכל הלוחמים היהודיים נפלו, ולאחר מכן נטבחו אלפים שלא יכלו להתגונן בידים ריקות, אבל גם לאויב היו אבדות ניכרות בנפש.
כפי שמוסרים פקד הקיסר — הנחשב כ„איש תרבות" בעיני הגריים — לגדור את הנחלות שתפס בעמק יזרעאל בחומות של שלדי אדם.

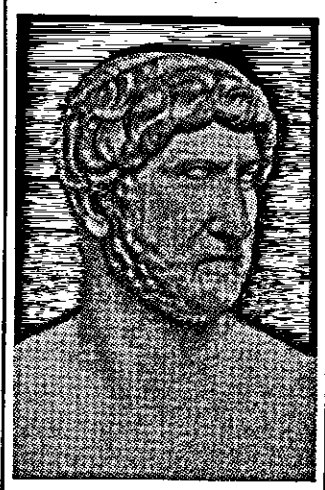

אדריינוס שחיק עצמות

פקודת מטה בר־כוכבא: „לא לתת נשק לכותים!"

לנוכח חומרת המצב ואמצעי הבטחון המיוחדים שנקט בהם משה בר־כוכבא, פורסמה אתמול פקודה האוסרת מכירת נשק או מתן נשק לכותים.
הכותים שהצטרפו מתחילה למרד, נתגלו כלוחמים מפוקפקים ולבסוף נתרבו ביניהם בוגדים ומשתפי־פעולה עם הרומאים. משום כך מצוים הלוחמים וגם האוכלוסיה האזרחית להתיחס בחשדות מרובה לאנשים אלה.
כמה וכמה כותים מלאו בזמן האחרון תפקיד מחפיר בגלוי כחוליות ומנהרות שנחפרו בעמל רב כל־כך במשך השנים שקדמו למלחמה ואשר שפשו אחר־כך כדרכים תשאיות, כמקומות מחבוא ללוחמים וכמחסני־נשק נסתרים.

גרמו לנפילת ירושלים

התקירה הנמרצת שהתנהלה בד מנה הוכיחה שהכותים היו גורם מכריע בנפילתה של ירושלים לידי הרומאים. הפקיד נפשע ביותר מילא בפרשה זו שני האחים הכותים אפרים ומנשיה.
הכותים היו אלה שיעצו לאדריינוס לשלוח צבא ללוד וליריחו ולתפוס את פיות המערות. הכוחות את קצות המחילות אשר יחברו בחלקן עוד כימי שלמה המלך, ואשר אנשי בר־כוכבא האריכון והתקינון לצרכי המלחמה.
„שבור את משה המזונות הבאים ליהודים בירושלים וסול מהם את שמן הזית והמים המתומן הרבש — וירושלים תיפול בידיך", יעצו הכותים.

הומת בוגד

מודיענו המיוחד מוסר, שהיחידות המתחרתיות הפועלות עדיין בעורף האויב הוציאו להורג את בנו של ר׳ חנינא בן תרדיון, שבגד. מסר כמה מסתרות המחתרת לרומאים. ההרוג נמצא כשפיו מלא עפר וצרורות.
מפני כבוד אביו רצו אנשינו לעורך להרוג — על אף הכל — הלויה מכובדת ולהספידו. אולם אביו, אמו ואחותו (שגם הם נמצאים כיום במחתרת, והרומאים מחפשים אחריהם), התנגדו לכך והריעו שהם עצמם יגידו עליו את דברם.
ר׳ חנינא בן תרדיון פתח ואמר על בנו: „ולא שמעתי לקול מורי ולמלמדי לא הטיתי אזני, כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל ועדה" (משלי ה׳ י״ג). אמו של ההרוג אמרה: „כעס לאביו בן כסיל ומר ליולדתו" (משלי י״ז כ״ה). ואחותו אמרה: „ערב לאיש לתם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ (משלי כ׳

שני גבורי כפר חרוב הוצאו להורג

קרע טרגי בין בר־כוכבא וחכמי התורה

פקודת מטה בר־כוכבא: „לא לתת נשק לכותים!"

הומת בוגד

התעללות ברבי עקיבא בבית־הסוהר שליד קסרי

מנת המים שניתנה לו צומצמה עד החצי

בעוד שעד עכשיו העמיד טיניוס רופוס פנים שהוא מתיחס אל ר׳ עקיבא בכבוד (עדיין גדול פחד בר־כוכבא על הרומאים!), הרי אתמול נתן מפקד בית־הסוהר פקודה לצמצם את מנת המים הניתנת לר׳ עקיבא מידי יום ביומו עד החצי. סיבת האיסור: טענתו של מפקד בית־הסוהר שר׳ עקיבא רוצה להשתמש במים כדי לחפור מנהרה תחת כתלי בית־האסורים ולברוח.

הרומאים: „הפסקנו את הקשר המחתרתי..."

אתמול, כשבא לבית־הסוהר ר׳ יהושע הנרסי, שהורשה לשמש כמשרתו של ר׳ עקיבא, סיפר לו רבו על קיצוץ מנת המים ובקשו להגיש לו את כד המים לנטילת ידים.
אמר ר׳ יהושע הנרסי שכמות המים מבוטלת ואין הם מגיעים אפילו כדי שתיה, ועל כן לא כדאי ליטול ידים. על כך ענה ר׳ עקיבא: „ומה אעשה? מוטב שאמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חברי", שהרי החכמים תקנו נטילת ידים לסעודה.
ביצתים התפאר מפקד בית־הסוהר שהוא הצלית להפסיק את הקשרים המחתרתיים שהיו לו לר׳ עקיבא עם אנשים מבחוץ.
נתברר שר׳ יוחנן הסנדלר עשה עצמו רוכל והיה עובר לפני בית־הסוהר ומכריז כאילו על סחורתו ותוך כדי כך היה שואל בקול רם שאלות אצל ר׳ עקיבא ומקבל ממנו תשובה. כפי שמוסרים נהגו כך גם אנשים אחרים שקיימו קשר עם ר׳ עקיבא.
כדי למנוע את המגע הזה הגבירו הרומאים את המשמרות בסביבת בית־הסוהר, ואם כי לא הצליחו לתפוס את אלה שהיו באים בדברים עם ר׳ עקיבא, הרי שהמגע בדרך זו נהיה בלתי־אפשרי.

ר׳ עקיבא בבית־הסוהר

שמעון בר יוחאי מבטל את האבל

מאי־שם בגליל. כאשר הגיעה לבליל הידיעה המשמחת על הדיעת ההתקפה העזה על ביתר הורה שמעון בר יוחאי, שלפני ימים מספר כלבד הוסמך על ידי יהודה בן בבא הלכה ראשונה בעלת תוקף, הוא קבע את יום י״ח באייר, ל״ג בעומר, כיום שאסור להתאבל בו.
כזכור החלו בכל בתי המדרש והישיבות לנהוג אבלות מאז יום א׳ של פסח, בליל הסדר הקיץ צבא רומי גדול את צפורי, לאחר שקבל ידיעה מפי מלשינים שר׳ עקיבא עורך שם את ה„סדר", ולמעשה מגייס תלמידים חדשים למרד. מאות תלמידים נפלו מידי הקלגסים הרר מיים ור׳ עקיבא עצמו נאסר. מאז אין יום שלא יערכו בו פשיטות על בתי כנסת ועל ישיבות. למעשה הופסק כל לימוד. ומאז ירדה עצבות גדולה על כל בתי המדרש. ראשי התנאים מסתתרים לפי הוראת ר׳ עקיבא מבית הסוהר, והתלמידים גורו על עצמם מנהגי אבלות.
עתה הורה ר׳ שמעון בר יוחאי בכות הסמיכה אשר הוסמך, שעם הנצחון הגדול בביתר יש להסמיך באבל ולא לחזור אליו אלא אם כן שוב יוחמר המצב.
שמו של התנא המוסמך החדש יצא מזמן לתהלה כתקיף בדעתו וקנאי.

חיסול אנשי הרוח

נרצח ר׳ יהודה בן־בבא

הרומאים רצחו בפראות מזעזעת את ר׳ יהודה בן־בבא שהפר את גזירת המלכות הרשעה נגד סמיכה.

לפי גזירה זו כל הסומך ייהרג וכל הנסמך ייהרג ועיר שסומכין בה תתרב.
ר׳ יהודה בן־בבא בחר מקום בין שני הרים גדולים לבל תיפגע שום עיר בישראל וסמך שם המישה חכמים.
לא ברור אם נודע הדבר לרומאים, או שבאו במקרה למקום, אך לם יהודה בן־בבא ראה אותם על פסגת אחד ההרים וציווה על הנסמכים לברוח. הם לא רצו להשאירו לבדו, אך הוא הסביר להם שבהיר תו זקן מופלג לא יוכל לרוץ, וכי משום כך עליהם לעזבו — שהרי שעת־חירום היא ועניני התורה חשובים מחיי אדם.
הרומאים הצליחו, איפוא, לתפוס רק אותו, ובו במקום תקעו בגופו 300 לונכיות (חניתות) עשאוהו ככברה.

טיניוס רופוס יפגש היום עם ר׳ עקיבא

אמש, בשעה מאוחרת בלילה נמסרה פקודה למפקד בית־הסוהר שבו חבוש ר׳ עקיבא להביא למחרת (היום) את המנהיג היהודי הגדול לארמונו של הנציב טיניוס רופוס.
יש להניח שטיניוס רופוס, שנפגש כבר כמה וכמה פעמים עם ר׳ עקיבא, רוצה לעמוד על כך אם רוחו של ר׳ עקיבא לא „נתרככה" עדיין. יתכן שטיניוס רופוס יפתח ב„אופנסיבה של שלום" כדי להטעות את לוחמי ישראל ולרפות את ידיהם.
בפגישתם האחרונה הסביר ר׳ עקיבא לטיניוס רופוס בצורה עוקצנית מאד מדוע הקדוש ברוך הוא שונא את „עשו".
טיניוס רופוס הציג את השאלה, בתקה שר׳ עקיבא יפחד מפניו וימצא איזה שהוא הסבר רכרוכי. אך ר׳ עקיבא סיפר לו על תלום שראה, ובחלומו מופיעים שני כלבים ששמותיהם רופוס ורופוא... ה„נציב" הסמיק מכעס ועלבון, ורגז על דברי ר׳ עקיבא; אולם ר׳ עקיבא הוכיח לו שבעצם אין בין טורנוס רופוס לבין כלב ולא כלום, שהרי נתון הוא ראשו וריבו במלוי צרכיו הגשמיים. ובכל זאת, אם טורנוס רופוס רוגז כשקוראים לכלב בשם „ריפוס", מדוע אינו מבין שהקדוש ברוך הוא שונא אותו כשהוא נוטל בול עץ וקורא לו בשם „אלוהים"?

הוראה מרבי עקיבא:

לפזר את אנשי־הרוח

ר׳ עקיבא פנה בקריאה „בית־הסוהר לכל חכמי ישראל להסתתר ולהתפזר כדי למנוע את השמדת האינטליגנציה היהודית, שזוהי אחת מכוונותיו של השלטון הרומאי.
כדוגמה הביא רבי עקיבא את רצח ר׳ יהודה בן־בבא.
כפי שנודע לסופרנו הצליחו כמה וכמה מחכמי ישראל לברוח לסוריה ולבבל ולהסתתר שם.

„לא נוכל לעזוב את הארץ"

שני תלמידים של רבי עקיבא — ר׳ יוחנן הסנדלר ור׳ אליעזר בן שמוע — שיצאו לנציבין שבחו״ל, בהתאם להוראות ר׳ עקיבא, כדי לא ליפול לידי הרומאים, חזרו מהבבל מאחר שלא יכלו להתגבר על אהבתם למולדת ולעזבה.
עדי ראיה מספרים כי בשעה ששגי החכמים הגיעו לפלטוס (שעל הגבול), זלגו עיניהם דמעות והם קרעו את בגדיהם והזכירו את המקרא: וירשתם אותה וישבתם בה ושמרתם לעשות את כל החקים.
מיד קמו וחזרו למקומם באמרם: „ישיבת ארץ־ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה."
כפי שנודע לסופרנו אמר רבי עקיבא שהוא מתגאה בתלמידיו המוכנים לסכן את חייהם מתוך אהבת ארץ ישראל, אולם בכל זאת בדעתו לדרוש מהם את קיום הוראתו, והוא מקוה שתלמידיו אלה יישמעו לה בסופו של דבר.

(C)ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

דברי הימים

י״ט באייר ג׳תתצ״ה ל״ד בעומר ס״ד לחורבן מקדשנו

השעה היא שעת חרום. אין לנו עוד אשליות רבות ביחס לגורלו הסופי של המרד. וגם אין אנו משלים את עצמנו ביחס לדרך פעולתם של האויבים בעתיד הקרוב.

פזור הגוף בלי פזור הנפש

ר׳ יוחנן בן זכאי הערים על הרומאים בהטמינו את גופו בארון מתים. ר׳ עקיבא גילה את הסוד לעולם. הוציא את התעלומה לאור — כפי שדרש עליו ר׳ טרפון את הפסוק באיוב. ר׳ עקיבא בתורתו ובמעשיו גילה לעולם שבית המדרש והתורה אינם ארון לגוף חנוט, כי אם בית חיים, וחיים של אמת פירושם חיים על האדמה הזאת כשבית חיינו עומד על תלו על הר הבית. ר׳ עקיבא לימד את הדור את משמעותו האמיתית של „ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך, בכל נפשך ובכל מאודך״, זהו סוד האחדות. אחדות הרוח והגוף, התורה והמלכות, — הסיף והספר שירדו כרוכים לעולם.

ומעתה, מאחר שסוד „האחד״ שלנו נתגלה לעולם, לא יסתפקו עוד אויבים במכות בגופנו, בשלילת עצמאותנו המדינית. ומה שלא הספיק לקלוט מוחו של עכו״ם רומאי, באים מינים ונוצרים, ובא אחד מ„שלנו״ כאלישע בן אבויה שהיה ל„אחר״, ומסבירים להם לגויים, ומראים להם את המנהרות המובילות לביתר חיינו. אלו הן מנהרות הרוח שלנו. כשם שבעבר היו אלה מתיוונים אשר הראו לאנטיוכוס את הדרך. רומא מעולם לא עמדה עמנו במלחמה אידיאולוגית אבל מינים ונוצרים וכותים ו„אחרים״ — כן.

אם הרומאים מצאו כי היהודים הם סכנה לאימפריה שלהם, יודעים כל אנשי הדתות והתרבויות ה„חדשות״ כי היהדות היא לוח שבשידרה ואותה יש להכות. וכך התאחדו מתנגדי „ירושלים של מטה״ עם אויבי „ירושלים של מעלה״. והגזרות הניתכות עלינו, ורדיפת חכמים והעלאתם לגרדום — מעידים כי הפעם אנו עומדים בפני מערכה מכריעה לגורלנו.

המערכה של ביתר והמערכה של יהודה בן בבא לא שתי מערכות הן כי אם אחת.

השעה היא שעת פיזור הגוף.

אין זה מעניינגו, וביחוד אין זה עניין לדיון פומבי על דרכי פיזור ושמירה על סודות צבאיים של הגוף. אך פיזור הגוף שהוא נושא הרוח עניין הוא להוראה גלויה וברורה.

„רוצו!״ אמר ר׳ יהודה בן בבא לתלמידיו שהוא סמך אותם תוך הקרבת חייו. אכן „ריצה״ זו לא באה להציל את גופיהם וחייהם האישיים של התלמידים שנסמכו, כי אם את הרוח שהם היו לנושאיה.

מבינים אנו לנפשם של ר׳ יוחנן הסנדלר ור׳ אליעזר בן שמוע אשר בבואם עד גבול הארץ, זלגו עיניהם דמעות וחזרו בהם מללכת לנציבין, למרות פקודתו המפורשת של רבם ר׳ עקיבא. מחבר האגרת למערכת (מאתמול) הטוען נגד החכמים „העורקים״, לדעתו, מהמערכה, אינה טענה צודקת. אכן דבריו בלי ספק נובעים מלב שבור ממש כדמעות של ר׳ יוחנן ובן שמוע, אך לב שבור אינו מקום לידה למחשבות שלמות. ר׳ עקיבא בתיתו את הצו של פיזור אנשי הרוח, מרחיק לראות. פיזור נפש מסוכן יותר מפיזור גוף. בכל רחבי הארץ פזורים גופי גבורי ישראל, למאות אלפים. תוך שבעים שנים, שלש מרידות גדולות, הושמדו כמיליון וחצי יהודים שהם כשליש העם, ויתרם פזורים ורצוצים ושדודים. מכה כזו לא במהרה תרפא. היאוש עלול להביא לידי עריקה רוחנית שהיא מסוכנת לא פחות מעריקה אחרת. על כן צו השעה הוא:

חרב בר כוכבא שנפגמה תלוטש מחדש במלטשת הרוח.

ועל כן: כל הכוחות לכינוס הנפש, לשמירה על מלטשת הרוח. אנשי הרוח המעט אשר יינצלו — עליהם רובצת האחריות גם לקיומו של הגוף היהודי שהוכה.

ביתר ודם בה

אחרי שבועות של מהלומות כבדות שירדו עלינו בזו אחר זו, נפילת ירושלים, נפילת חברון, הטבח בבתי המדרש, מאסר ר׳ עקיבא, רצח ר׳ יהודה בן בבא, הגזירות הקשות. אחרי שבועות מספר של התרפות הידים והלבבות, האיר לנו אלהים את פניו אתמול. התקפה קשה של האויב אשר הוכנה זמן רב נהדפה וזיק של תקוה חדר ללב אולי יצליחו גבורי ביתר להחלץ מהמצור ושוב תפתח צורת המלחמה שמלפני שלש שנים ואשר היא מתאימה יותר, בעלת סיכויים יותר: מלחמה זעירה מן המארב עד להתשת כוחותיו של האויב.

אולם יום זה הועב גם הוא, הוכתם גם הוא בכתם איום, כתם דמו של ר׳ אלעזר ממודיעין. ברוב נאמנותו שמעון לא חשך חרבו מדודו אשר אהב ואשר היה נאמן לו. בר כוכבא לא שעה לעצת יועצים אשר יעצוהו לצאת מביתר אל המדבר ולפתוח מחדש במלחמה זעירה. הוא החליט להישאר עד תום עם חייליו במבצר. גם דבר זה, מוכיח שהיאוש חדר ללבו ואין הוא מאמין עוד בהצלחה. ויאוש זה וקנאות זו היא שדחפה אותו למעשה המר האכזר והנמהר.

חרב זו שנדקרה בגופו של ר׳ אלעזר, לא בגופו בלבד נדקרה כי אם גם בגופה של תורה. זהו קרע מחריד. זהו קרע אשר אסור היה שיקרע. קרע בין מלך וכהן, קרע בין זרוע ימין לבין זרוע שמאל של תפלין. זהו קרע מבשר רעות ודומה לו הקרע שקרע ירבעם בן נבט שבטים מירושלים ודומה לקרע אשר קרעו מלכי בית חשמונאי בהקרעם מפרושים לומדי התורה. שני קרעים אלה המיטו חורבן בעבר והלואי ולא יהי זה גם סופו של קרע שלישי זה.

אל נשלה את עצמנו. הנצחון אשר נצחו אתמול נצורי ביתר אינו מקל על חומרת המצב. לגיונות רומא נוהרים מכל צד. הרבה גייסות לה. הרבה שכירים לרומא. ולנו אין עוזר אלא בשמים. מהרו מהרו קצת יותר מדי — מפקדיו של בר כוכבא אשר החלו בגאוותם למעון „אל יסעד ואל יכשיל״.

גם אם רמה יד לוחמי ביתר, רק נס יכול עוד להציל היום.

האם יתרחש הנס?

אזהרה חמורה:

אזנים בכתלים!

בזאת מעירים את תשומת לבם של כל החכמים ותלמידי החכמים שלא ידונו בשעת חרום זו בין כתלים גם אם סבורים הם שאין איש זר שיאזין לשיחתם.

אזניים בכתלים!

בימים אלה ראוי שיחרתו בזכרון דבריו של ר׳ עקיבא שהוא אוהב את המדיים בין היתר גם על זה „שכשהם יועצין אין יועצין אלא בשדה.״

איך עומדת ביתר?

היה היה פעם כפר שקט ונאה סמוך לירושלים ההומיה. ממרומי ההר, המתנשא אלף וחמש מאות אמה מעל פני הים ושלש מאות עשרים אמה מעל לגיא, המשמש דרך לעלות בה ירושלימה מדרום־מערבה של הארץ.

שם הכפר לפנים בית־תר כי אכן נאה המקום לתור ממנו את כל הסביבה במעוף עין אחת. אך בפי העם קוצר השם ל„ביתר״; כשם שקוצר השם „בית שאן״ ל„בישן״. ומפי סבי עוד שמעתי שפעם ערב חג הפסח בדרכו מחברון ירושלימה סטה מהדרך ועלה לכפר וכל חייו לא שכח את המראה הנפלא שנתגלה לעיניו בראותן רבבות רבבות נוהרים נוהרים מי בדרכם מי ברגל במעלה ירושלימה.

מאז חורבן הבית, עלתה חשיבותו ואוכלוסיותו של הכפר. בעצם הפך להיות לעיר. מכיוון שנאספה על יהודים הישיבה בירושלים, החלו להתישב בצפיפות בסביבתה.

כן גדלו בצפון גפנא ובית אל ובדרום בית לחם וביתר.

תלילותו של ההר הוקפכת אותו למבצר טבעי, מערות ומנהרות רבות מצויות בהר. משום כך, שר־מש מקום זה למקום מושבו הנסתר של בר כוכבא ומטהו בשנים האחרונות לפני המרד. מכאן יכול היה להשקיף על תנועות הרומאים סביב לעיר. מכאן קל היה המגע עם היחידות היהודיות בסביבות ירחו ובדרום.

הגיא העמוק מקיף את ביתר משלשה עברים: ממזרח, מצפון וממערב. רק מצד דרום הגישה היא קלה יותר ושטוחה, וצד זה הוכן בהקפדה רבה להתגוננות.

בסלע נחפרה חפירה לאורך מאתיים אמה בערך. עומקה שתים עשרה אמה ורוחבה שלשים וחמש.

בסלעים נחצבו גם תעלות רבות ושבילים אם לגישה למעיין ואם להעברת צנורות מים. על תעלות ושבילים אלה ניטושים מדי פעם קרבות דמים קשים ביותר.

המדרונות המזרחיים של ההר היו עשויים מדרגות מדרגות, כולן שדות, כרמים וגני ירקות. בשטח הזה מפוזרים היו מאות שובכים של יונים, שובלן משובח לטיוב האדמה, ולא לשוא אהבו עקרות הבית שבירושלים את הירקות הבאות בשפע כזה לשוק מביתר. היום עצוב המחנה. לא שמחת ירק לא היגוי יונים. במקום המדרגות הנאות — סוללות אויבים, במקום לובן כנפי היונים — קסדות־אכזר רומיות; ודם גבורים מוכל את האדמה.

ביתר הלוחמת מוקפת חומה היום, חומה זו נבנתה בחלקה על גבי חומה עתיקה שהוצבה פה על ידי מלכי יהודה בימי בית ראשון. חומה עתיקה זו תוקנה והושלמה בימי החשמונאים. גם המגדלים הגדולים בפנות החומה נשתמרו מאז.

אך חומות עתיקות אלה נהרסו או נפרצו ובר כוכבא נאלץ להשלימן במהירות רבה. למרות המהירות הצליחו ארדיכלים מומחים לנצל יפה את ההר ולהתאים את הביצור לקו ההגנה הטבעי.

ארדיכל שומרוני שניצח על העבודה עשה כאן כדוגמת מבצרי שומרון תבנונים רבים, כלומר בליטות בצורת חצאי גורן עגולות, הנוחות להדיפת התקפות. בליטות אלו באות בין המגדלים המרובעים העומדים מימי קדם.

מלאכתו של ארדיכל שומרוני זה מלאכה יפה היא, אך רבים הסברים ששכר זה יצא בהפסד רב, כי תוך כדי בניית החומה אי אפשר היה למנוע ממנו ומעוזריו הכותים ידיעה במעברי סתר רבים מן העיר החוצה, ומי ערב לנו שהוא או אחד מעוזריו בני עדתו לא יבגדו?...

לאחר שנכבשו ירושלים וחברון נסגרו כמעט כל הדרכים המובילות לביתר.

הרומאים נוכחו מהר לדעת שלא בהסתערות יוכלו לו למבצר משולש זה: מבצר טבעי, מבצר חומה ומבצר שלישי העולה על שניהם: מבצר האנשים הנצורים בו. על כן פתחו בדרך מצור ממושך להרעבת והצמאת הנצורים. הקימו כרקום ודייק סביב סביב כדי למנוע מגע עם החוץ.

הכרקום נבנה בצורת מחומש, ארכו קרוב לעשרת אלפי אמה. המחנות הראשיים של הרומיים חונים במשטח בדרום ובדרום מזרח. תחלה הקימו הרומאים אהלים מגרדים בלבד, כי קיוו לכיבוש מהיר, אך לאחר שנתאכזבו מזה הקימו גם בנייני קבע.

עיקר המחץ מכוון היום נגד התבנון בחומה הדרומית. הרומאים הקימו סוללות גבוהות מעבר לחפירה העמוקה ומהן הם מנגחים את החומה. אך בביתר אין חוששים להתקפות אלו. ההכרעה לא תבוא על החומות, ההכרעה תבוא במלחמת המעמקים ואם לא יהיו פירודים מבפנים ובוגדים מבפנים — ביתר לא תפול.

ביתר במצור

איכה ישבה?

בידיו של קצין רומי שנפל בשבי חיילינו נמצאה תכנית זו. זוהי תכניתה של ירושלים אשר תיבנה כאליה קפיטולינה,

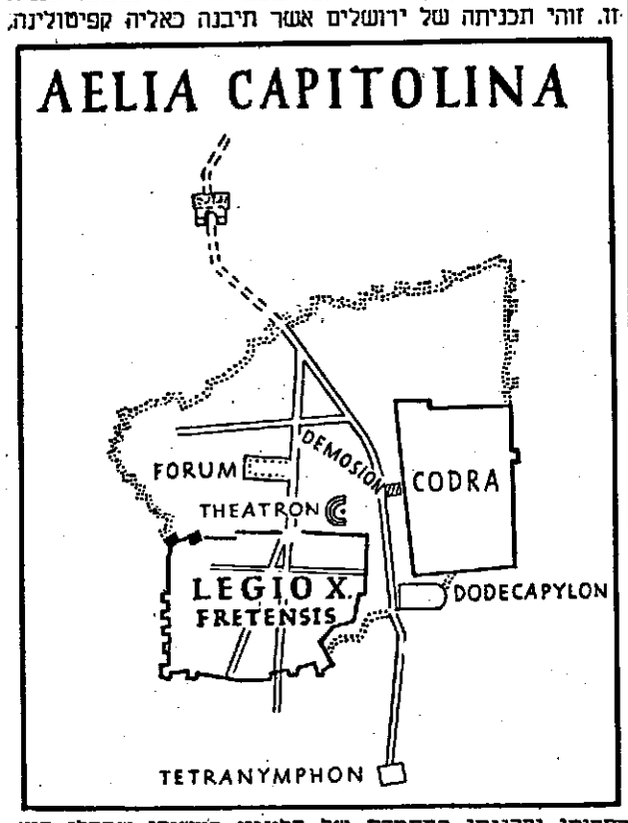

בחסותו ובהגנתו המתמדת של הליגיון העשירי שסמלו הוא חזיר.

העיר בנויה על טהרת התכנון היווני על תיאטרונות ואיצטדיונות ומקדשי אלילים.

הזאת ירושלים??

אם שכולה מתאבלת על בנה שנפל

אנו מביאים בזה לקוראנו קטע מהספר העברי „חזון עורא״ שהדפיס בימים הקצרים של חרות ירושלים במהדורה חדשה. הספר נכתב לפני ארבעים שנה ורוב עניינו תאור ירושלים החרבה והתקוה לגאולה.

בקטע שלפנינו מתוארת אם המתאבלת על בנה שנפל ועיר ציון עומדת עליה לנחמה בצרת הרבים.

•

עודני מדבר אל־לבי ואשא עיני וארא והנה על־ימין אשה עומדת והיא מיללת ובוכה קול גדול ונפשה תאבל מאד ובגדיה קרועים ואפר על ראשה: ואעזב מחשבותי אשר השבתי ואסן אליה ואמר אליה: למה תבכי ולמה תתאבלי בנפשך: ותאמר אלי הניחה לי אדני ואוסיפה לבכות ולהתאבל כי מרת־נפש אני מאד ונענה אני מאד: ואמר אליה מה־היה הגידי־נא לי ותאמר אלי: עקרה הייתי אני אמתך ולא ילדתי לאישי אשר היה־לי שלשים שנה: ואני לשעות ולימים בשלשים השנה מתפללת הייתי לעליון יומם ולילה: ויהי מקץ שלשים שנה וישמע אלהים בקול שפחתך וירא בעניי ויקשב לתחנוני ויתן־לי בן ואשמח־בו מאד אני ואישי וכל־בני עירי ונרבה כבוד לאל שדי: ואגדלהו בעמל רב: ויהי כאשר גדל ואבא לקחת לו אשה ואעש יום משתה:

ויהי כבוא בני אל־חפתו ויפל וימת: ונהפך את־כל־המנורות ויקומו כל־בני עירי לנחמני ואני שכבתי דומם עד־היום השני עד הלילה: ויהי כאשר הדלו כלם לנחמני כי שכבתי דומם ואקום בלילה ואנוס ואבא אל־השדה הזה כאשר תראה: ואני עם־לבבי לבלתי־שוב עוד העירה כי אם־פה אעמד ולא אכל ולא אשתה אך אתאבל בלי הפגות ואצום עד־אשר אמות: ואעזב את־הדברים אשר הגתי בהם לפני־כן ואשיב לה ברגז ואמר: הפתיה בנשים הלא תראי אבלנו ואשר קרנו: כי ציון אם כלנו בצרה היא מצרה ובשפל היא משפלת וגדול האבל מאד: ועתה כלנו נתאבל וגם־את התאבלי כי כלנו בצרה ואת מצרה על־בן אחר: הלא תשאלי לארץ ותגידך כי עליה להתאבל על־הרבים אשר גדלו עליה: וכל־אשר גולדו עליה בראשונה והאחרים אשר באו אליה הנה כמעט כלם לאבוזן הם הולכים ולכליון היה המונם: ועל־מי איפוא להתאבל יותר הארץ אשר אבד לה המון רב כזה או את המצרה על־בן אחד: וכי תאמרי אלי לא כילדת הארץ ילדתי כי אני פרי בטני שכלתי אשר בצירים ילדתיו ובחבלים מלטתיו: והארץ כדרך הארץ הולכים מעליה הרבים כל־עמת שבאים ואמרתי אני אליך: כמוך היולדת כחבלים כן גם־הארץ נתנה את־פריה את־האדם בראשונה לאשר עשה אותה: ועתה הבליני אפוא על־כאבך ושאי בלב אמיץ את־הרעה אשר מצאתך: ואם־תצדיקי משפט אלהים גם־את־בנך תקבלי בעתו ומנשים תברכי: לכי אפוא העירה אל־אישך ותאמר אלי: לא אעשה ולא אבא בעיר כי פה אמות: ואוסיף לדבר אליה עוד ואמר: אל־תעשי הדבר הזה כי אתי תכירי צרת ציון והתנחמת על־צרת ירושלים:

אלישע בן אבויה

מסית, מדיח ובונד

טבריה. שערוריה קמה בשבת האחרונה בחצר בית הכנסת הגדול כאשר בשעת התפילה הופיע פתאום אלישע בן אבויה רוכב על סוס ופתח בבאום הסתה נגד בר כוכבא ועוד יותר נגד ר׳ עקיבא, אשר הסית את העם למרד. הוא תיבל את דבריו בדברי לעג לאמונות־ודיני־ההבל של חכמים הכובלים את הנוער ומובילים ממנו את מגעמות החיים. „אין דין ואין דיין!״ הכריז הכופר.

כזכור נודה אלישע עוד מלפני שנתיים מבית המדרש על כי מצאו ספרי מינות נושרים מחיקו. מאז היה מהלך בשווקים ונכנס לבתי מדרש, מזמר בקול שירים יווניים ומסית תלמידים לפרוק עול תורה.

כאשר התנפלה עליו פעם קבוצת תלמידים וכמעט הרגוהו נפש, לא הסס לפנות לנציגי השלטון הרומי ולבקש חסות. הוא נעשה נכנס ויוצא בבתי הפקידים הרומיים ולפי השמועה הוא הוא שיצץ לרומאים לכפות על היהודים עבודה בשבת.

הופעתו בשבת מוכיחה שאכן יש רגליים לשמועה, ומי שהחל לקצץ בנטיעות התורה הרים את ידו גם על גזע הלאום. נעשה בוגד.

לוח המאורעות מחורבן הבית עד למרד בר־כוכבא

תשעה באב שנה ב׳ למלוך אספסינוס — חורבן בית המקדש

חורבן מצדה	— שלש שנים	לחורבן	הבית
טיטוס קיסר	— שנת 9—11	„	„
דומיטיאנוס קיסר	— „ 11—26	„	„
גזירת כליה על זרע דוד	— „ 15	„	„
משלחת רבן גמליאל ברומא	— „ 25	„	„
ביטול חרפת המס היהודי	— „ 26	„	„
טרינוס קיסר	— „ 28—47	„	„
מרד יהודי בלוב, קפריסין וארם נהריים	— „ 45—48	„	„
קיטוס מדביר בדם את הארץ	— „ 46—48	„	„
אדריאנוס קיסר	— „ 47—68	„	„
עקילס נציג רומא בירושלים	— „ 47	„	„
מסע ר׳ עקיבא בתפוצות	— „ 54—60	„	„
ר׳ יהושע בן חנניה מונע מרד	— „ 59	„	„
טיניוס רופוס נציב	— „ 59	„	„
הסדר בבני ברק	— „ 60	„	„
ביקור אדריאנוס ביהודה	— „ 60	„	„
ירושלים נחרשה	— ט׳ באב 62	„	„
מרד בר כוכבא	— ט״ו באב 63	„	„

לוח המרד

שנה א׳

ט״ו באב שנה א׳ למרד	—	בר כוכבא קורא למרד.
סוף אב „ „ „		הקרבות בכפר הרובה.
כ״ח אב „ „ „		ר׳ עקיבא מכריז: בר כוכבא מלך־המשיח.
ט״ז אלול „ „ „		השמדת הליגיון הכ״ב.
י״ז אלול „ „ „		הנכרים בורחים מירושלים.
אלול „ „ „		שחרור טור מלכא, מרכז הארץ.
ג׳ כסלו „ „ „		ירושלים נכבשת מידי־הליגיון.
חורף „ „ „		שלטון בר כוכבא. רומאים מחכים לתגבורת:
אביב „ „ „		ליגיונות רומאים כובשים את הגליל; קרבות בכבול, שיחין, מגדל נוניה, מגדל צבעיה וכפר נמרה.

שנה ב׳

סתו שנה ב׳	—	רומאים משתלטים על הנוף, השומרונים בוגדים ונבגעים.
חורף „ „		טור מלכא בידי רומאים.
אביב „ „		נפנא נפלה.

שנה ג׳

קיץ שנה ג׳	—	בר כוכבא מתבצר בכל הרי יהודה.
שלהי קיץ „ „		רומאים כובשים כפר דיכריא, ביש, שחליא.
חורף „ „		שני הצדדים מתכוננים להכרעה באביב. סלילת כבישים איסטרטגיים ע״י רומאים.
ליל הסדר „ „		ר׳ עקיבא נאסר בצפורי. טבח התלמידים.
ניסן „ „		כיבוש חברון וירושלים. ביתר במצור.
י״ח אייר „ „		נכשל הנסיון לכבוש את ביתר בסערה.

יוחנן בן תורתא בקיסרי:

„בר כוזיבה שמו״

קיסרי. בשבת האחרונה דרש כאן בבית הכנסת יוחנן בן תורתא. בדרשתו הזכיר את ר׳ עקיבא בישיבת הסנהדרין לפני שנתיים ומחצה. עתה הוכח — טען יוחנן — שטעה ר׳ עקיבא ולא כוכב דרך מיעקוב כי אם כזב. על כן לא בר־כוכבא הוא שמו של שמעון כי אם בר־כוזיבא.

מראשיתו של המרד מתגורר יוחנן בן תורתא בקיסרי, אשר כידוע לא הותקפה על ידי בר כוכבא. בימי המלחמה נגד אספסיינוס נטבחו עשרים אלף יהודי קיסרי. מאז קמה קהלה יהודית חדשה. רובם של היהודים כאן סוחרים עשירים הם וחסים בצלו של השלטון. העיר הוכרזה כקולוניא רומית ותושביה משוחררים ממסים. על כן מפותח בה המסחר.

אין צריך לומר שיוחנן בן תורתא מצא כאן אזניים קשובות בין היהודים.

למחרת אותה דרשה החלו שולחנים יהודיים מכנים את מטבעות בר כוכבא בשם „מטבעות כוזביות.״

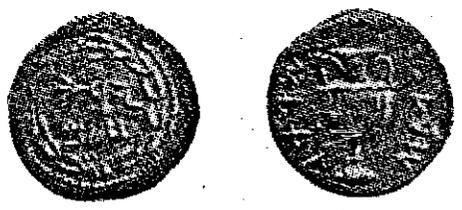

דינר כסף. כר שב (ר״ת שנה ב׳) לחרות ישראל
הצד השני: זר. הכתוב: ירושלים.